

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudcem Mgr. Tomášem Blažkem ve věci

žalobkyně: **M. J. N.**
zastoupena Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s., se sídlem
Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2019, č. j. OAM-35/ZA-ZA12-K03-2018,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 8. 4. 2019, č. j. OAM-35/ZA-ZA12-K03-2018, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně podala u krajského soudu žalobu proti shora označenému rozhodnutí, kterým žalovaný rozhodl, že mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), se žalobkyni neuděluje.

II. Shrnutí argumentace obsažené v žalobě

2. Žalobkyně v žalobě přestřela svůj azylový příběh v podstatných bodech shodně jako ve správním řízení o udělení mezinárodní ochrany. Namítla, že byla zkrácena na svých právech, neboť žalovaný nezjistil řádně skutkový stav a nepřihlédl ke všem rozhodným okolnostem a v důsledku toho nesprávně aplikoval § 12 a § 14a zákona o azylu. Žalovaný především nesprávně vyhodnotil věrohodnost žalobkyně a zpochybnil její azylový příběh poukazem na údajné rozpory a nelogičnosti. Toto nesprávné vyhodnocení bylo zapříčiněno i procesními pochybeními žalovaného při vedení pohovoru.
3. V průběhu správního řízení byl s žalobkyní proveden pouze jeden pohovor. Ten byl veden v angličtině a tlumočnicí pohovoru byla paní E. K., která však není tlumočnicí do anglického jazyka zapsanou v seznamu soudních tlumočnicků. Žalobkyně v této souvislosti namítla porušení § 24 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících (dále jen „zákon o znalcích a tlumočnících“). Podle uvedeného ustanovení mohou tlumočnickou činnost vykonávat pouze tlumočníci zapsaní do seznamu tlumočnicků, přičemž osoby do tohoto seznamu nezapsané mohou být jako tlumočníci přibírány pouze výjimečně, za splnění stanovených podmínek. Tedy buď v případě, že pro některý jazyk není tlumočnický do seznamu zapsán, anebo v případě, že žádný tlumočnický zapsaný v seznamu nemůže tlumočnický úkon provést, anebo by to bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady. Žalobkyně poukázala na vysoký počet tlumočnicků z anglického jazyka zapsaných v seznamu. Dále poukázala na důležitost bezchybného tlumočení v řízení o udělení mezinárodní ochrany, neboť výpověď žadatele o mezinárodní ochranu je zde zásadně jediným důkazem naplnění azylově relevantních důvodů – jakékoli chyby či nepřesnosti v tlumočení zde tedy mohou mít fatální následky.
4. Žalobkyně dále namítla, že jí nebylo po skončení pohovoru umožněno zpětné přetlumočení protokolu, protože přítomná tlumočnice vzhledem k pozdní době, kdy pohovor skončil, odmítla již přetlumočení provést. Kontrola tak proběhla pouze za součinnosti právní zástupkyně žalobkyně. Samotný pohovor přitom trval více než 6 hodin a žalobkyně byla v jeho průběhu značně rozrušená.
5. Právě uvedená procesní pochybení měla podle tvrzení žalobkyně vliv na věcnou správnost napadeného rozhodnutí – žalovaný nesprávně posoudil věrohodnost žalobkyně a azylového příběhu, vyplývajícího z její výpovědi. Žalobkyně v této souvislosti poukázala na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu a také na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků v souladu s Úmluvou z roku 1951 a s Protokolem z r. 1967 týkající se právního postavení uprchlíků (UNHCR) z r. 1992. Připomněla, že není povinností žadatele o mezinárodní ochranu, aby pronásledování své osoby prokazoval jinak, než vlastní věrohodnou výpovědí. Je věcí správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil potřebné důkazy. Pokud pochybnosti přetrvávají, musí správní orgán postupovat v duchu zásady „v pochybnostech ve prospěch žadatele“. Správní orgán má postupovat objektivně a nestranně a nemá být veden snahou zpochybnit žádost o mezinárodní ochranu, nemá účelově hledat možné rozpory, které mohou být způsobeny jak tlumočením, tak rozdílnostmi v chápání různých výrazů v různých kulturách. Žalobkyně dále poukázala na to, že spekulativní argument, který nemá podklad v objektivních a spolehlivých zdrojích informací a který odráží vlastní teorii rozhodujícího subjektu o tom, jak žadatel mohl nebo měl jednat, nebo o tom, jak se některé události mohly nebo měly odehrát, je porušením zásady objektivnosti.

6. Žalobkyně také namítla, že pokud žalovaný v její výpovědi shledal rozpory, které výpověď učinily nevěrohodnou, měl jí umožnit tyto rozpory vysvětlit, což neučinil, neboť s žalobkyní nebyl proveden doplňující pohovor. Žalobkyně se o rozporech, které žalovaný spatřoval v její výpovědi, dozvěděla až z konečného rozhodnutí ve věci samé.
7. Podle žalobkyně se žalovaným učiněné závěry zakládají pouze na jeho subjektivních domněnkách a spekulacích. Žalovaný například označil za nelogické, že by byla zorganizovaná demonstrace místních žen v souvislosti s početnými vraždami, které se žalobkyně měla zúčastnit. Podle žalovaného totiž byly vraždy vyšetřeny. Žalobkyně k tomu uvedla, že zprávy z podzimu roku 2017 dostupné na internetu naopak potvrzují, že se ve městě, z něž pochází, konaly demonstrace proti násilí na ženách v souvislosti s nevyšetřováním vražd. Konkrétně odkázala na článek, z něž vyplývá, že se policie zapojila do potyčky s obyvateli v městě kteří zde demonstrovali proti pokračujícímu zabíjení žen. Další zprávy pak dle žalobkyně potvrzují její výpověď, že obyvatelé nebyli spokojeni s tím, jak policie přistupuje k vyšetřování vražd. V této souvislosti odkázala na článek.
8. Podle žalobkyně tak je její výpověď plně v souladu s dostupnými informacemi o zemi původu. Hodnocení provedené žalovaným označila za tendenční a neobjektivní; případné nesrovnalosti ve výpovědích, z nichž žalovaný dovodil její nevěrohodnost, připisuje tomu, že byla rozrušená, nebylo jí fakticky umožněno zpětně zkontrolovat protokol a určité chyby a nepřesnosti mohly vzniknout i vinou tlumočení, tím spíše, že tlumočila nekvalifikovaná tlumočnice.
9. Žalobkyně proto navrhl, aby soud napadené rozhodnutí jako nezákonné zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Shrnutí vyjádření žalovaného a repliky žalobkyně

10. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě popřel oprávněnost žalobkyní vznesených námitek – veškeré skutečnosti, které žalobkyně uváděla ohledně svého únosu, pečlivě zvážil a vyhodnotil; stejně tak poskytl žalobkyni dostatečný prostor pro její výpovědi a vysvětlení rozporů, což dle žalovaného ilustruje délka trvání pohovoru s žalobkyní a rozsah protokolu o tomto pohovoru.
11. Podle žalovaného přetrvávají pochybnosti o věrohodnosti žalobkyní poskytnutých informací – žalobkyní prezentovaný únos nelze považovat za skutečný a pravděpodobný. Jednání žalobkyně neodpovídá situaci, ve které by se měla nacházet. Je pravdou, že v U. skutečně došlo k sérii násilných činů na ženách – to však bylo místní policií vyšetřováno, pachatelé byli zadrženi. Z toho lze dovodit, že podobné činy nejsou místními bezpečnostními složkami trpěny – naopak jsou vyšetřovány. Žalovaný setrval na závěru, že je téměř vyloučené, aby žena, která byla unesena a několik dní zadržována a která měla k dispozici lékařské potvrzení o ošetření po několikadenním znásilňování, očitého svědka únosu, byla odmítnuta policií (navíc, pokud ji na policejní stanici doprovázel významný člen místního zastupitelstva), to vše za situace, kdy se o vyšetřování vražd žen zajímaly také sdělovací prostředky a policie o postupu vyšetřování veřejně informovala. Žalovaný je přesvědčen, že pokud by se v takové situaci objevil další případ podobného násilí, je téměř vyloučené, že by se mu policie nevěnovala.
12. Ohledně demonstrací, jejichž konání ve správním řízení zpochybnil, žalovaný uvedl, že žalobkyně sice konání takových demonstrací osvědčila, nijak to ale nevyvrací

- přesvědčení žalovaného o její nevěrohodnosti. Závěr o nevěrohodnosti byl postaven na celkové výpovědi žalobkyně ohledně samotného únosu, znásilnění a následujícího průběhu věci; závěr o nelogičnosti konání demonstrace nebyl nosným argumentem, na jehož základě by žalovaný vystavěl argumentační konstrukci zpochybňující věrohodnost žalobkyně. Poukázal také na to, že žalobkyní předestřený článek vypovídá o konání demonstrace, která nebyla poklidná, jak tvrdila ve správním řízení žalobkyně.
13. Žalovaný zdůraznil důležitost věrohodné výpovědi žadatele o mezinárodní ochranu coby dostatečného důkazního prostředku, který obvykle prokazuje azylově relevantní důvody. V daném případě pak žalovaný shledal výpověď žalobkyně nevěrohodnou vzhledem ke značnému množství rozporů, které nejsou bezvýznamné. I kdyby však výpověď žalobkyně byla shledána věrohodnou, skutečnosti jí uváděné by nenaplňovaly azylově relevantní důvody.
14. Za nedůvodnou považoval žalovaný i námitky týkající se pohovoru s žalobkyní – neumožnění zpětného přetlumočení a přibrání tlumočnice nezapsané v seznamu, vedeném Ministerstvem spravedlnosti. Žalovaný poukázal na to, že z protokolu o pohovoru vyplývá, že žalobkyně vznesla k jeho obsahu konkrétní připomínky – z toho lze dovodit, že jí protokol přetlumočen byl. Tlumočení někým, kdo není zapsán v seznamu tlumočnicků, mohlo hypoteticky zapříčinit pouze drobné nepřesnosti, které nemohly mít vliv na posouzení věrohodnosti výpovědi žalobkyně. V tomto směru odkázal žalovaný na rozsudek krajského soudu ze dne 24. 5. 2019, č. j. 31 Az 5/2018 – 44.
15. Žalovaný proto navrhl, aby soud žalobu zamítl.
16. Žalobkyně na vyjádření žalovaného reagovala replikou. K tvrzení žalovaného, podle něž měla v průběhu řízení dostatek prostoru k tomu, aby odstranila existující rozpory, uvedla, že celé řízení sice trvalo rok a půl, tato skutečnost ale neznamená, že měla možnost rozpory odstranit či vysvětlit. Aby mohla této možnosti efektivně využít, musel by ji správní orgán konfrontovat s nalezenými rozpory ještě před vydáním rozhodnutí. Do té doby nemohla o konkrétních rozporech identifikovaných žalovaným vědět.
17. Ve vztahu k článku žalobkyně uvedla, že v žalobě netvrdila, že by tento článek snad měl dokumentovat právě tu demonstraci, které se ona sama účastnila, jak naznačuje žalovaný. Na tento článek odkazovala s cílem zpochybnit argument žalovaného, dle kterého by bylo nelogické, aby byla zorganizovaná demonstrace místních žen v souvislosti s početnými vraždami, pokud zprávy o zemi původu uvádí, že tyto vraždy ve skutečnosti byly vyšetřeny.
18. Za nepravdivé žalobkyně označila tvrzení žalovaného, že jí bylo umožněno zpětné přetlumočení pohovoru. V této souvislosti odkázala na str. 14 protokolu z pohovoru.
19. K problematice tlumočení osobou nezapsanou do seznamu tlumočnicků žalobkyně odkázala na zprávu, v níž na nezákonnost tohoto postupu upozorňovala veřejné ochránkyně práv. K rozsudku krajského soudu č. j. 31 Az 5/2018 – 44 žalobkyně uvedla, že v dané věci se krajský soud zabýval situací, kdy sám žalobce později upozornil na některé nepřesnosti v protokolu, bylo tak zřejmé, že měl možnost se s obsahem protokolu podrobně seznámit. Žalobkyni však byla tato možnost upřena.

IV. Posouzení věci krajským soudem

20. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních námitek v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání, v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s.
21. Ze správního spisu krajský soud konstatuje, že žalobkyně přicestovala do České republiky 13. 1. 2018 v doprovodu neznámého muže – nejprve jeli autobusem do R., odtud letecky na neznámé evropské letiště. Následně jela s neznámými lidmi celý den a část noci do České republiky. Žalobkyně je státní občankou U. r., národnosti M., islámského vyznání; má dvě nezletilé děti, které zůstaly v U.. Žádost o udělení mezinárodní ochrany odůvodnila tím, že se nechce vrátit do vlasti, protože byla unesena, znásilňována a má strach z toho, že se tyto incidenty budou opakovat. Žalobkyně je přesvědčena, že byla unesena v souvislosti s aktivitami ženského klubu, který protestoval proti nedůslednému postupu státních orgánů v záležitosti série vražd žen, a k němuž se žalobkyně hlásí a účastnila se s ním nejméně jedné demonstrace.
22. Žalovaný nevyhověl žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany. V odůvodnění napadeného rozhodnutí odkázal na výroční zprávu Amnesty International z února 2018, která sice potvrzuje existenci násilí na ženách páchaného ve městě E. v rozsahu tvrzeném žalobkyní, zároveň ale (dle žalovaného) vyvrací tvrzení žalobkyně, že místní policie nijak nekonala. Žalovanému se proto jevílo „*zorganizování demonstrace místních žen, aby si jich vláda všimla a policie viníky našla a potrestala, jako vysoce nelogické, stejně jako tvrzení žadatelky, že policie nikdy nic nevyšetřila a ohledně postupu vyšetřování zabití žen jim neposkytla žádné informace*“. Žalovaný označil i další události popisované žalobkyní jako nepravděpodobné, některá tvrzení žalobkyně považoval za vzájemně rozporná. Celkově shledal azylový příběh žalobkyně nevěrohodným a (zejména) z tohoto důvodu uzavřel, že žalobkyně nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu, respektive doplňkové ochrany.
23. Žalobkyně vznesla proti závěrům žalovaného jednak námitky procesního rázu (vady tlumočení, neprovedení doplňujícího pohovoru), jednak námitky týkající se posouzení věci samé (nesprávné posouzení věrohodnosti azylového příběhu žalobkyně) – v podrobnostech viz výše. Krajský soud se předně zabýval procesními námitkami, a protože shledal, že správní řízení bylo stiženo vadami, které mohly mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, k věci samé se mohl vyjádřit pouze v omezené míře.
24. Pokud jde o namítané procesní vady, žalobkyně předně poukázala na skutečnost, že pohovor uskutečněný ve správním řízení byl tlumočen osobou, která není zapsána v seznamu tlumočnicků (pro předmětný jazyk). Krajský soud přisvědčuje žalobkyni, že takový postup má být aplikován výjimečně a za splnění podmínek stanovených v § 24 odst. 1 zákona o znalcích a tlumočnících. V daném případě byla tlumočeným jazykem angličtina, pro niž je v seznamu tlumočnicků zapsáno značné množství osob. Současně ze spisu není patrná žádná okolnost, předvídaná citovaným ustanovením, tedy zejména to, že by žádný z tlumočnicků zapsaných v seznamu nemohl tlumočnický úkon provést, anebo pouze s nepřiměřenými náklady nebo obtížemi. Pokud správní orgán postupuje podle § 24 odst. 1 zákona o znalcích a tlumočnících, měl by alespoň stručným úředním záznamem tento postup odůvodnit, nevyplývá-li důvod postupu z jiných listin, založených ve spise. To se ale nestalo.

25. Zároveň je třeba konstatovat, že se nejedná o vadu, která by *sama o sobě* mohla zapříčinit nezákonnost napadeného rozhodnutí. Proto také v rozsudku č. j. 31 Az 5/2018 – 44, s přihlédnutím ke konkrétním skutkovým okolnostem dané věci, krajský soud neshledal, že by použití tlumočnicka *ad hoc* (tj. osoby nezapsané v seznamu tlumočnicků) pro tlumočení do anglického jazyka představovalo vadu s vlivem na zákonnost přezkoumávaného rozhodnutí správního orgánu. V nyní posuzované věci se ovšem nejedná o jedinou vadu řízení, které se žalovaný dopustil.
26. Další vada řízení spočívá v tom, že žalobkyni nebyl obsah protokolu o pohovoru zpětně přetlumočen. Jak vyplývá z protokolu o pohovoru, žalobkyně byla během pohovoru značně rozrušená. Když chtěla po jeho skončení využít svého práva na zpětnou kontrolu pohovoru [viz čl. 17 odst. 3 tzv. procedurální směrnice, tj. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepřacované znění)], proběhla kontrola pouze prostřednictvím její zástupkyně (viz str. 14 protokolu). Obsah protokolu tak nebyl žalobkyni řádně přetlumočen. Dle žalobních tvrzení se tak stalo proto, že pohovor trval delší dobu a tlumočnice s ohledem na pozdní ukončení pohovoru odmítla v tlumočení pokračovat. Kontrola nebyla žalobkyni umožněna ani dodatečně, např. v souvislosti s konáním případného doplňujícího pohovoru.
27. Právě v neprovedení doplňujícího pohovoru pak krajský soud spatřuje nejvýznamnější vadu řízení. Je totiž třeba přisvědčit žalobkyni v tom, že pokud žalovaný shledal v její výpovědi natolik zásadní nesrovnalosti, že ji považoval za nevěrohodnou, měl žalobkyni dát možnost tyto nesrovnalosti vysvětlit.
28. Žalobkyně i žalovaný správně poukazují na skutečnost, že jedním ze znaků řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany je důkazní nouze na straně žadatele, který běžně nemá k dispozici dostatečné podklady k tomu, aby zcela prokázal svůj azylový příběh. Věrohodná výpověď žadatele je proto zpravidla dostatečným důkazním prostředkem, kterým žadatel prokazuje pronásledování vlastní osoby (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57). Při hodnocení její věrohodnosti lze vycházet například z vnitřní konzistentnosti a přesvědčivosti výpovědi, z toho, nakolik je žadatelem prezentovaný azylový příběh souladný s informacemi o zemi původu, či z celkové věrohodnosti žadatele [čl. 4 odst. 5 písm. c) a e) tzv. kvalifikační směrnice, tj. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění)].
29. Výpověď žadatele má tedy v řízení o udělení mezinárodní ochrany klíčový význam. Hlavní povinností správního orgánu při pohovoru s žadatelem o mezinárodní ochranu je postupovat tak, aby žadateli umožnil v úplnosti předložit důvody jeho žádosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74). Pokud má správní orgán ohledně předestřenému příběhu pochybnosti, je na něm, aby shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele zpochybňují. Zároveň platí, že pokud správní orgán zjistí ve výpovědi určité nesrovnalosti, musí mít žadatel možnost tyto nesrovnalosti vysvětlit [srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007 – 55; k povinnosti správního orgánu poskytnout žadateli možnost vysvětlit nesrovnalosti v jeho výpovědi viz také čl.

16 procedurální směrnice a publikaci European Asylum Support Office (EASO): *Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System - A Judicial Analysis*, 2018, str. 55].

30. Ze správního spisu se nepodává, že by žalovaný žalobkyni jakkoli zpravil o tom, že výpověď žalobkyně shledává natolik vnitřně rozpornou nebo nesouladnou se zprávami o zemi původu, že z toho vyvodí závěr o její nevěrohodnosti. S žalobkyní byl proveden jediný pohovor; není významné, jak dlouho pohovor trval, ani jaký je rozsah protokolu z něho; podstatné je, že z obsahu protokolu plyne, že žalovaný na některé rozpory ve výpovědi poukazoval již v průběhu pohovoru (např. str. 5, 7, 9 protokolu). Žalobkyně na tyto otázky vždy věcně zareagovala a z protokolu není zřejmé, že by přesvědčení žalovaného o rozporech ve výpovědi přetrvávalo. Pokud tomu tak bylo, měl žalovaný s žalobkyní provést doplňující pohovor směřující právě k vyjasnění domnělých rozporů.
31. Za situace, kdy žalovaný opřel negativní rozhodnutí v dané věci takřka výlučně o závěr, že výpověď žalobkyně je nevěrohodná, hodnotí soud výše popsané procesní vady jako závažné. Za těchto okolností nesmí být jakákoli pochybnost o tom, co přesně bylo obsahem výpovědi žalobkyně. Určité nesrovnalosti ve výpovědi žalobkyně identifikované žalovaným jsou přitom ve vztahu k podstatě věci spíše podružné a nelze vyloučit, že mohly vzniknout nepřesnostmi při tlumočení. Žalobkyně také v žalobě navrhla důkazy k vyvrácení některých závěrů žalovaného o údajné nelogičnosti jejího azylového příběhu (viz výše bod 7 rozsudku). Kdyby žalovaný dostal svým procesním povinností a umožnil žalobkyni reagovat na jím spatřované nesrovnalosti ve výpovědi před vydáním rozhodnutí, je pravděpodobné, že by žalobkyně důkazní návrhy vznesla již ve správním řízení a nikoliv až v řízení před soudem (krajský soud proto tyto důkazy neprovedl, bude na žalovaném, aby se s předmětnými důkazními návrhy vypořádal v dalším řízení).
32. Krajský soud nemůže nyní předjímat výsledek dalšího řízení a definitivně hodnotit, zda je azylový příběh žalobkyně věrohodný. Přesto považoval za vhodné učinit několik poznámek k tomu, jakým způsobem žalovaný posuzoval věrohodnost její výpovědi v napadeném rozhodnutí.
33. K posuzování věrohodnosti tvrzení žadatelů o mezinárodní ochranu existuje bohatá judikatura Nejvyššího správního soudu. Z té vyplývá, že pokud se žadatel po celou dobu řízení ve věci mezinárodní ochrany drží jedné dějové linie, jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a za souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, pak je třeba z takové výpovědi vycházet (viz rozsudek ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008 – 83). Je přitom na správním orgánu, „aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu“ (rozsudek ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 – 63). V předmětném řízení se tedy uplatňuje pravidlo „v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“ („benefit of doubt“) – viz např. rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 – 89.
34. V rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, Nejvyšší správní soud dodal, že důkazní standard „přiměřené pravděpodobnosti“ (k tomuto standardu viz např. rozsudek ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82), se aplikuje nejen v rámci celkové úvahy o pravděpodobnosti pronásledování, ale také na posouzení věrohodnosti jednotlivých

dílčích tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu. To znamená, že pokud je přiměřeně pravděpodobné, že daná událost proběhla tak, jak tvrdí žadatel, žalovaný musí toto tvrzení vzít v potaz při celkovém posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Žalovaný nemůže považovat určitá tvrzení za nevěrohodná např. pouze proto, „že nelze vyloučit jiný průběh událostí než ten předestřený žadatelem či že existuje alternativní vysvětlení pro určité skutečnosti, které je stejně pravděpodobné (...) Žalovaný může zcela vyloučit z celkového posouzení pouze ta fakta, u nichž je postaveno téměř najisto, že se nestaly (tj. neexistuje ani přiměřená pravděpodobnost, že k nim došlo). Ostatní tvrzení musí být součástí celkového posouzení rizika pronásledování, kde jim bude přisouzena váha podle míry pravděpodobnosti, s jakou lze soudit, že odpovídají skutečnosti. Jiná situace je, pokud je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech své žádosti; v tomto případě (a pouze v tomto případě) může žalovaný bez dalšího posoudit žadatele jako nevěrohodného a nemusí detailně posuzovat jeho jednotlivá dílčí tvrzení.“

35. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí těmto požadavkům nedostál. Na podporu svého závěru o nevěrohodnosti žalobkyně rozvinul podrobnou argumentaci založenou na – zhusta spekulativních – úvahách o „nelogičnosti“ skutečností prezentovaných žalobkyní. Oproti azylovému příběhu žalobkyně staví žalovaný vlastní hypotézu, jak by se věci „logicky“ vyvíjely, kdyby žalobkyně skutečně byla obětí násilné trestné činnosti (viz str. 8 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Skutkové závěry v řízení však nemůže správní orgán opírat výlučně o vlastní hypotézy či přesvědčení o tom, že něco je „logické“ a něco jiného naopak „nelogické“ – takové závěry mohou být podpůrnými, nikoli však jedinými a výlučnými argumenty pro vyslovení závěru o nevěrohodnosti azylového příběhu. Žalovaný dostatečně nezohledňuje, že lidské jednání, zvláště pod tlakem tíživých osobních poměrů a okolností, může být nevyzpytatelné a často velmi vzdálené obecné představě o tom, co je či není „logické“. Žalovaný také nevzal v úvahu zcela rozdílný kulturní a politický kontext země původu žalobkyně a hodnotí její příběh prizmatem poměrů v přijímací zemi, tedy ve fungujícím demokratickém právním státě.
36. Žalovaný sice opatřil podklady ilustrující situaci v zemi původu (zprávu Human Rights Watch a výroční zprávu Amnesty International), krajský soud však konstatuje, že je hodnotil jednostranně v neprospěch žalobkyně. Ze zpráv se podává, že v oblasti, odkud pochází žalobkyně, skutečně docházelo k vraždám žen. Ze zpráv také vyplývá, že policie vraždy vyšetřovala a částečně také vyšetřila, a současně že na celou kauzu byla napřena pozornost sdělovacích prostředků. Z toho žalovaný dovodil, že je nelogické, že by zrovna v případě žalobkyně policie odmítla věc vyšetřovat a odepřela jí tak ochranu, jestliže byla pod „veřejnou kontrolou“ médií. Krajský soud však konstatuje, že zprávy Human Rights Watch a Amnesty International nelíčí situaci v zemi původu nikterak pozitivně – naopak obsahují celou řadu informací, které svědčí o tom, že státní správa a bezpečnostní složky se dopouštějí závažných případů porušování lidských práv. Hovoří se o tom, že policie neoprávněně brání pokojným shromážděním a demonstracím a nezákonně zadržuje příslušníky opozičních politických stran; že vláda systematicky omezuje svobodu slova kontrolou sdělovacích prostředků a pronásledováním novinářů. Policie i žalobci trvale selhávají s ohledem na zajištění vyšetřování případů nezákonné vazby a mučení podezřelých, byly zdokumentovány případy špatného zacházení a mučení, ke kterým docházelo v posledních několika letech na policejní základně N. ve východní U.. Krajský soud konstatuje, že ve srovnání s právě předestřenými nezákonnostmi, kterých se veřejná moc a bezpečnostní složky v U. dopouštějí, se

rozhodně nejeví jako nelogické a nepravděpodobné (jak dovodil žalovaný), že by policie odepřela vyšetřovat trestný čin, oznámený žalobkyní. Pokud jde o samotný případ vražd žen v E., pak ze zprávy Amnesty International vyplývá, že šlo o celkem 28 vražd; byly zjištěny celkem 4 kategorie vražd – většina z nich byla objasněna, přinejmenším část z nich však byla označena za „rituální vraždy“ a ze zprávy se nepodává, že by i tyto vraždy byly náležitě vyšetřeny a objasněny.

37. *Obiter dictum* krajský soud dodává následující. Ve vyjádření k žalobě žalovaný konstatoval, že i kdyby ve výpovědi žalobkyně neshledal žádné rozpory a nesrovnalosti, stejně by na základě jí uvedených skutečností nebylo možno učinit závěr, že byla ve své vlasti pronásledována z důvodů taxativně vyjmenovaných v § 12 písm. b) zákona o azylu, či že by jí hrozila v případě návratu do vlasti vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Žalovaný je tak patrně názoru, že azylový příběh žalobkyně (bez ohledu na to, zda je věrohodný, či ne) nemůže odůvodnit udělení mezinárodní ochrany. Tento argument však nelze nalézt mezi nosnými důvody přezkoumávaného rozhodnutí a i ve vyjádření k žalobě je uveden bez toho, že by jej žalovaný blíže rozvedl.
38. Krajský soud proto pouze stručně konstatuje, že podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec
- a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
 - b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
39. Zákon o azylu tedy výslovně zařazuje pohlaví mezi azylově relevantní důvody pronásledování, byť Úmluva o právním postavení uprchlíků ani kvalifikační směrnice tak nečiní. Nicméně zahraniční judikatura tento důvod zpravidla podřazuje pod příslušnost k určité sociální skupině a uznává tak, že i pohlaví může být za určitých okolností azylově relevantním důvodem pronásledování, a to buď samo o sobě, nebo ve spojitosti s dalšími faktory [typicky jde o případy, kdy ženy v dané zemi původu čelí silné diskriminaci, jsou vystaveny praktikám jako je ženská obřízka atd. – srov. EASO: *Qualification for international protection (Directive 2011/95/EU) - A Judicial Analysis*, 2016, str. 51].
40. O postavení žen v společnosti však žalovaným shromážděné zprávy hovoří pouze kuse. Hodlá-li tedy žalovaný tvrdit, že azylový příběh žalobkyně nemůže odůvodnit udělení mezinárodní ochrany, měl by věnovat více úsilí shromáždění podkladů, které by se zabývaly adresně situací v zemi původu. A to konkrétně v otázce postavení žen ve společnosti, problematikou jejich diskriminace a násilí na nich páchaného i tím, do jaké míry je tamější státní moc schopna zajistit jim ochranu před těmito negativními jevy.
41. Krajský soud uzavírá, že žalovaný nedostatečným způsobem zjistil skutkový stav. Bude tak na žalovaném, aby doplnil řízení zejména tím, že provede další pohovor s žalobkyní, kde jí předně nechá řádně přetlumočit obsah prvotního pohovoru, který s ní byl veden (bude-li o to žalobkyně nadále stát). Pokud shledá ve výpovědi žalobkyně rozpory, musí s nimi žalobkyni konfrontovat, dát žalobkyni možnost se k nim vyjádřit, popř. je náležitým způsobem jinak objasnit. Žalovaný se také bude zabývat důkazními návrhy žalobkyně, které vznesla v žalobě. Dále žalovaný zváží, zda není na místě opatřit

další podklady k situaci v zemi původu, cíleně zaměřené na situaci žen a jejich postavení ve společnosti. Na základě takto doplněných podkladů pak žalovaný znovu vyhodnotí věrohodnost výpovědi žalobkyně a uvaží, zda je namístě udělit žalobkyni mezinárodní ochranu v některé z jejích forem.

V. Závěr a náklady řízení

42. Krajský soud z výše uvedených důvodů zrušil napadené rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Právním názorem, který soud vyslovil ve zrušujícím rozsudku, je správní orgán v dalším řízení vázán (§ 78 odst. 1, 4 a 5 s. ř. s.).
43. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalobkyni, které by jinak jakožto úspěšné účastníci řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu, § a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 12. června 2020

Mgr. Tomáš Blažek v. r.
samosoudce